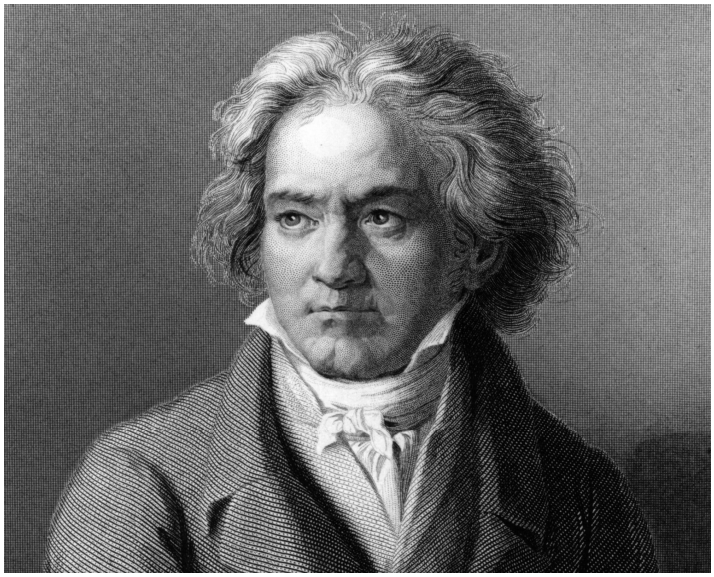

Ludwig van Beethoven

(17. helmikuuta 1770 Bonn, Kölnin vaaliruhtinaskunta – 26. maaliskuuta 1827 Wien, Itävallan keisarikunta)

Musiikkihistorian suurimmaksi säveltäjäksi usein kuvattu Beethoven sijoitetaan musiikillisesti siirtymäkauteen klassismin ja romantiikan aikakausien välissä. Beethovenin sävellystyöhön vaikuttavina esikuvina pidetään Haydnin ja Mozartin musiikkia, aatteellisena taustana humanismia, nousevaa nationalismia ja yksilön merkitystä korostavasta kantilaisesta filosofiaa.

Beethovenin lapsuudenperheessä musiikki oli vahvasti läsnä, sillä niin niin hänen isänsä kuin isoisänsäkin omasivat vahvan kuorotaustan. Nuori Ludwig päätyi kuorouran sijaan pianistiksi. Beethovenin merkityksen säveltäjänä katsotaan perustuvan yhtäältä hänen ilmiömäiseen kykyynsä varioida kansanmusiikin vaikutteita, toisaalta kykyyn improvisoida. Beethovenia kuvaillaankin musiikin keksijäneroksi, joka kykeni laajentamaan musiikin synnyttämiä kuvia tunnetiloiksi. Tunnetilojen kautta säveltäjän työlle ominaista oli tunnusomaista häivyttää sävellystöidensä rajoja ja sekoitella totuttuja muotoja.

Beethovenin tuotanto jaetaan ajallisesti ja karaktäärinomaisesti kolmeen aikakauteen. Näistä aikakausista ensimmäinen sisältää pääsääntöisesti kamarimusiikkiteoksia. Kuitenkin tähän aikakauteen sijoittuu myös Beethovenin kaksi ensimmäistä sinfoniaa sekä tulkinnanvaraisesti myös kolmas sinfonia. Ensimmäisen aikakauden sävellystuotanto sai vaikutteita Haydnilta ja Mozartilta, mutta oli selvästi esikuviaan raaempaa ilmaisuvoimaltaan. Beethoveniin tuotannon ensimmäiseen aikakauteen sijoittui myös Pianokonsertto nro 3 C-molli, jonka kantaesitettiin yhtä aikaa toisen sinfonian ja Christus am Ölberge (Kristus Öljymäellä) -oratorion kanssa. Kantaesityksessä Beethoven soitti konserton pääosin ulkomuistista ja improvisoiden, sillä nuotinnos oli keskeneräinen.

Beethovenin sävellystyön toinen kauden nähdään alkaneen myöhemmin Kuutamosonaattina tunnetulla pianosonaatilla “Quasi una fantasia,” Opus 27, no. 2 vuonna 1801. Tämän kauden töitä ovat myös sinfonia nro 3 Es-duuri, op. 55 (Eroica) sekä neljäs pianokonsertto. Aikakauteen sijoittuu myös Beethovenin ainoa viulukonsertto, viulukonsertto D-duuri op. 61. Viulukonsertto ei kuitenkaan saanut aikalaistensa suosiota ja vuonna 1808 konsertosta julkaistiin sovitus pianolle ja orkesterille (op. 61a). Viulukonserttona sävellyksen merkitys löydettiin vasta säveltäjän kuoleman jälkeen ja se nähdään nykyään viulukonserttojen lajityypin kehitykseen merkittävästi vaikuttavana perusteoksena

Toiselle kaudelle ominaista on improvisaation yhtäältä korostunut merkitys, toisaalta pyrkimys osoittaa sekä tietynlainen yhteenkuuluvuus että sävellysten rakenteellisten poikkeavuus suhteessa 1800-luvun käsityksiin musiikista. Näin ollen sävellyksistä on löydettävissä sekä aiempien että aikalaisten säveltäjien töistä poikkeavia, uniikkeja rakenne- ja muotoratkaisuja.

Beethovenin tuotannon kolmannelle kaudelle ominainen piirre oli fuugan hyödyntäminen. Fuugan aloittaa teema, johon yhdistyy vähintään yksi tai useampia uusia ja erillisiä, teemaa mukailevia itsenäisiä ääniä alkuperäisen äänen siirtyessä säestämään. Beethovenin tunnetuin, 9. sinfonia on tästä hyvä esimerkki. Alun perin kolminäytöksiseksi sävelletty ooppera Fidelio edustaa myös säveltäjän tuotannon kolmatta kautta. se ei kuitenkaan saavuttanut menestystä sellaisenaan. Beethoven muokkasi oopperaa kahdesti: ensin kaksinäytöksiseksi ja vielä kolmannen kerran 1814. Oopperan toinen versio jäi elämään.

Beethovenin henkilökohtainen tragedia oli etenevä kuuroutuminen. Vuoteen 1818 mennessä säveltäjä oli jo täysin kuuro. On syytä olettaa, ettei hän ole lainkaan kuullut 9. sinfoniaansa soitettuna. Säveltäjän näkökulmasta keskeisen aistin menettäminen johti sulkeutuneisuuteen, ystävien vähenemiseen sekä ailahtelevaan käytökseen. Beethoven kuoli 1827, Varsinainen kuolinsyy on jäänyt mysteeriksi. Kuoleman aiheutti maksan ja munuaisten toiminnan hiipuminen. Syitä, joka tähän on johtanut, ei ole voitu vahvistaa. Teorioita on esitetty lyijymyrkytyksestä syfilikseen.

Lähteet:

Encyclopedia Britannica www.britannica.com
Wikipedia